

Lessen uit een moeizaam Klimaatakkoord

Onderstaande tekst is al maanden geleden geschreven, maar nog steeds actueel.

Afgelopen jaar was er naast enthousiasme over delen van het Klimaatakkoord ook veel twist tussen deelnemers aan de klimaattafels over wie de uitwerking van het akkoord het meest frustreert. Helaas is dat zo ongeveer kenmerkend voor wat is bereikt. Dit was voorspelbaar want er zitten fundamentele weeffouten in de opzet.

Onze regering wil het klimaatakkoord invullen via klimaattafels, met meer dan 300 deelnemers aan vijf sectortafels en 34 subtafels. De gedachte samen aan de slag te gaan is goed. Wat niet goed ging, is dat de tafels nationaal zaken bespraken, die regionaal spelen, zonder goed rekening te houden met lokale belangen en verschillen en met ervaringen uit (pilot)regio's. En de tafels waar wel nationale vragen spelen, zoals multinationale bedrijven en zware industrie, boekten amper voortgang, mede omdat daar belangen verder reiken dan Nederland.

Om tot echte transitie te komen is meer leiderschap nodig en samenwerking op basis van gedeeld eigenaarschap. Daarmee bedoelen we dat niet de overheid de precieze doelen en tijdspaden bepaalt, maar dat inwoners, bedrijven, woningcorporaties, netbeheerders meebepalen wat 'hun' doelen zijn en welke acties nodig zijn om die te realiseren. En dat op een wijze waarbij voor alle partijen duidelijk is wat hun eigen belang is om mee te doen. Dat kan de toekomst van (klein)kinderen zijn, maar ook een korte termijn doel als meer wooncomfort of betere luchtkwaliteit. Dat geeft herkenbare doelen en vergroot de kans dat ieder mee gaat doen aanzienlijk. Alleen zo bereik je een transitie die redelijk betaalbaar is én draagvlak heeft. De overheid mag hierbij als randvoorwaarde stellen dat het CO₂-doel wordt bereikt, mits zij zelf ook alles doet om dit te ondersteunen via tijdige aanpassing van wet- en regelgeving, het zwaarder belasten van de ongewenste effecten van het gebruik van fossiele energie en meer.

Ook moeten voor het samenwerkingsproces mensen worden ingezet met aanvullende competenties. Niet alleen energie-experts en juristen, maar juist ook sociale wetenschappers, verbinders en regionale boegbeelden die wat voor elkaar kunnen krijgen. Dan ontstaat een stevig fundament voor de verdere acties en wordt sneller resultaat bereikt, tegen minder kosten. Alleen als iedereen zijn uiterste best doet en in staat wordt gesteld een passende bijdrage te leveren, wordt in 2030 meer dan 30 procent CO₂-uitstootreductie behaald.

De oplossing is dus gedeeld eigenaarschap, met de overheid als aanjager. Dat vereist een fundamenteel andere benadering en inzet van de juiste competenties. Alleen dan kunnen we de 49 procent uitstootreductie (of meer) halen, redelijk betaalbaar én met draagvlak.